

Gospod Filaj.

aj vam povem dve tri o gospodu Filaju. — Bilo je nekako prva leta mojega bivanja v glavnem mestu. Ko sem zvršil svoja opravila, šel sem navadno nekoliko na izprehod iz mesta. Bila je baš jesen. V zraku se je čulo frfotanje ptičic, katere so se selile na jug, veter je popihaval in se poigraval z listjem, katerega je bilo vže vse polhno po cesti in bilo je nekako hladno, da-si je solnce še precej visoko stalo na nekoliko naoblačenem nebu. Stopil sem v bližnjo gostilnico, da si malo odpočijem.

Nisem sedel dolgo sam. Za menój je vstopil v sobo novo gost. Bil je vže precej star, a vender se je držal še precej ravno in po konci. Brado je imel onáko kozlovsko, kakor jo nosijo Francozi in Lahi. Lasjé, ki še niso bili sivi, bili so mu skrbno počesani, a lice mu je bilo zagorélo, da-si ni bilo ravno ne vem kako nagubančeno. Bilo je nekaj prijaznega in prikupljivega na tem lici, da-si ne vem kaj. Gospod me je prijazno pozdravil in vprašal, ako sme prisesti k moji mizi. Jaz sem bil tega seveda zeló vesel, ker me je gospod jako zanimal. Bil je, kakor mi je pripovedoval, uradnik pri rudokopih in sedáj je sè svojo pokojnino mirno užival dobro zasluženi počitek starih let. Pripovedoval mi je lep košček svojega življenja. Marsikdaj mu je vže šla zeló trda, ali zaupanje v pomoč božjo in pa trdna volja sta premagali vse. In kaj ne bi!

Postala sva prijateljja z gospodom precej ónega popóludne, ko sva se sešla v gostilnici. Od zdaj sva se večkrat shajala in se obiskavala v najinih stanovanjih. Bilo mi je takó nekako ugodno občevati s tem starčkom, kateri je tako počasi in resno govoril. Večkrat, kadar mi je hotel povedati kaj važnega, prijel me je za roko, sklonil se k meni in mi povedal v debelem, počasnem glasu, a potlej se zadovoljno pogladil po óni svoji šilasti bradi. Oko mu je pri takih prilikah, rekel bi, sijalo nekako ljubeznivo.

Moram vam povedati dogodbico iz njegovih mladih let, katera bodi za vzgled vsem ónim nagajivcem, kateri se šole tako bojé in povsod raje gredó nego li v šolo. Pripovedoval mi jo je pri neki priliki gospod Filaj sam.

— Moji roditelji — dejal je — stanovali so v glavnem mestu. Naša hišica je stala ne daleč od ónega velikega poslopja, kamor hodijo óni dijaki, ki se učé vže latinsko, grško in druge take modre stvari. Jaz sem se kot mal deček mnogokrat igral pred hišo in videl vse óne odrasle gospode, kateri so hodili vsakega dne po večkrat onód mimo naše hiše s celim bremenom debelih in drobnih knjig pod pazduho. Imel sem mnogo veselja z ónimi gospodi. Poznal sem vže po lici malo ne vse in večkrat me je kateri izmej njih prijel za lasé ali pa za brado, nasmijal se mi in dejal:

— Nù, si li kaj priden, ti mali poníglavec, ti? — Jaz sem vselej povasil glavo ter molčal, ker na tako vprašanje vender nisem mogel dati primernega odgovora. Če sem priden ali nè, to bi mogla povedati najbolje le moja dobra mati. Nekoč sem se pa vender ojunáčil in prosil óne gospode, rekoč: „Vzemite me vender jedenkrat sè sebòj v óno veliko hišo, kamor hodite vi, videli bodete, da bodem prav prav priden!“

— Le počakaj, jedenkrat te vže vzamemo! — dejali so óni gospodje. Vender ta jedenkrat je trajal predolgo. Gospodje so hodili mimo naše hiše kakor po navadi

in jaz sem jih prosil, da bi me vzeli sè seboj, ali zamán! ker me sè sebój vender le niso vzeli. Meni je bilo tega vže preveč, pa sem si mislil: dobro, če me neče nobeden odpeljati tjà, pojdem pa sam, saj sem vže dosti velik in v šolo bi tudi vže rad hodil. Kakor sem sklenil, tako sem tudi storil.

V naši hiši je stanovala stara teta, sestra moje dobre matere. Ljubili smo jo vsi, ker je znala pripovedovati lepe pripovedke in mnogo drugih mičnih stvari. A bila je tudi jako pobožna. Kadar je le utegnila — nù in utegnila je vselej, ker je bila za delo vže prestara — vzela je iz svoje omare debelo, lepo vezano molitveno knjigo, v kateri so bile tiskane vsakovrstne molitve z velikimi, različnimi črkami. Jaz sem razločeval vsako črko vže od peči, a stara teta si je morala oči vender oborožiti z naočniki. „Ne čudite se,“ dejala nam je „starost je slabost.“ Kadar pa ni čitala na knjigo, premikala je pri peči debele jagode na molku in pobožno šepetala. Taka je bila moja teta.

Ona njena molitvena knjiga me je kaj mikala. Ko bi le ono knjigo imel, mislil sem si, potem bi pa vže smel v šolo, tjà, kamor hodijo óni gospodje. Vender, kako dobiti knjigo, — teta jo je čuvalo kakor največji zaklad. Nekega popóludne se mi je pa vender sreča pokazala. Teta je odšla obiskat staro znanko a ključek je ostal slučajno v omari, in jaz — smuk v sobo, obrni ključek in molitvena knjiga, katera je ležala vedno v posebnem predalčku, bila je v mojih rokah. Časa nisem smel izgubljovati, ker bi utegnila videti mati in potlej, kdo vé, kaj bi bilo. Nego hajd! hitro klobuček na glavo, smuk v vežo, iz veže na ulico proti ónemu velikemu poslopju.

To je bilo veselje, to je bil ponos; ko sem korakal po ulici s tetino molitveno knjigo. Imel sem je kaj nositi, ker je bila res obila in okrašena z velikimi železnimi in pozlačenimi zaponami, katere so se tako lepo podale krvavo rdeči obrezi.

Do šole ni bilo daleč. Res, da me je malo zazeblo pri sreci, ko sem stopil na šolski prag in ugledal óna velikanska vrata, a potolažil sem se zopet. hitro in hajdi po kamenitih stolbah, gori, gori, dokler ne pridem tako visoko, da se ni več moglo dalje. Bil sem pri vratih. Poslušal sem malo in slišal notri govoriti. Ahà, mislil sem si, tukaj-le bode ta šola! Trk, trk, — potrkal sem; notri se je nekdo oglasil. Odprl sem vrata in ponosno stopil v sobo. Nisem se motil, ker ondù so sedeli v dolgih klopéh ravno tisti gospodje, kateri so hodili vsakega dne mimo naše hiše, a spredaj je bil še nekak starejši gospod, modrega, rešnega lica z naočniki na očeh. Vseh oči so se obrnile v mene in mojo molitveno knjigo ter oběna veselost je zavládala v šoli. Oni stari gospod z naočniki se je oglasil prvi:

— Nù, kaj bi pa ti rad, máliček? Kaj bi rad, govóri! —

Zdaj le bode kar bode, mislil sem si, le junaško se odreži.

— V šolo bi rad hodil, v šolo. Gospodje tam-lé v klopeh so mi večkrat obljubili, da me bodo sè seboj vzeli in jaz sem jih prosil in prosil, ali vender vse zamán. Ker me óni nečejo sè sebój vzeti, pojdem pa sam, mislil sem si, vzal knjigo in evo me zdaj tukaj, da se tudi jaz kaj naučim. —

Gospodje v klopéh so se glasno smijali in gospod z naočniki pa tudi, potem je pa dejal:

— Nù, nù, máliček, vidiš to je lepó od tebe, da bi rad hodil v šolo, vidim, da si priden otrok. Vender vidiš, zdaj si še majhen, premajhen za to šolo. Le

poglej óne gospode tam, kako so veliki! Oni so bili tudi nekoč taki, kakeršen si ti zdaj, pa so potem hodili v šole od leta do leta, dokler niso prišli semkaj v osmo šolo. Tako prideš tudi ti, le priden bodi, kakor si zdaj.

To mi je rekel gospod z naočniki, potem je pa segel v žep in mi dal nekaj novega, okroglega. Bila je nova desetica; a jeden od ónih gospodov v klopéh me je prijel za roko in me odpeljal zopet doli po stolbah na ulico. Jaz sem prav ponosno stopal domóv in pripovedoval, da sem bil v šoli. Teta je sicer nekaj godrnjala zaradi svojega molitvenika, vender, ko je videla, da ga jej nisem prav nič pokvaril, odpustila mi je zopet. O jaz sem pa počakal še nekaj let, dokler nisem naposled tudi jaz hodil v šolo, kakor so hodili oni gospodje in tudi jaz nosil knjige pod pazduho.

Tako je pripovedoval gospod Filaj a vi otroci si to pripovedíco dobro zapómnite in radi hodite v šolo, ker se ondù učite mnogo lepih in prekoristnih stvari, katere vam bodo v poznejšem življenji mnogo mnogo koristile.

Vidite, tak je bil ta gospod Filaj. Da-si star, bil je vender vedno vesel in zadovoljen. Po večkrat je prišel k meni in ko sem jaz zaigral na harmonij bodi si katero koli naših lepih národnih pesen, takrat je postal starček zopet mlad in je pel z menój, da-si ne več z ónim mladinskim glasom kakor nekdej, vender krepko, da se je razlegalo po vsi sobi. Vidite, otroci, štiri in sedemdeset let nosi vže gospod Filaj na svojem hrbtu a vender je še vedno vesel in za kaj bi ne bil, ker ima dobro vest. Dokler je mogel, delal je in si služil pošteno svoj vsakdanji kruhek, a zdaj ko več ne more, pa mirno uživa sad svojega delovanja. Zna se, dolgo več ne bode a vender mu želim še mnogo mnogo veselih in zadovoljnih dnij. Bog ga živi! —

Janko Barlé.

Listje in cvetje.

Umrla je pretečenega meseca obče spoštovana, blaga gospa

Marija Koslerjeva,

roj. Rudeževa v 64. letu svoje dóbe. Pokojnica je bila supruga graščaka in pivovarja Ivana Koslerja starejšega in sestra umrlega rodoljuba Karola Rudeža. Znana je bila obče kot velika dobrotnica ubožcem in sirotam ter je bila tudi ves čas zvesta naročnica in prijateljica našemu „Vrteu.“ Bodi jej torej blag spomin ohranen tudi v našem listu, naj počíva v miru!

Uganke.

Priobčil Al. K. Sezún.)

- 1) Kateri dan je v župni cerkvi najsvetlejši?
- 2) Katere sveče ne goré o svečnici?
- 3) Kateri dan je najneusmiljenejši v letu?
- 4) Kateri zobjé ne drže nič, ne grizó nič, samó trgajo?
- 5) Kdo brusi brez brusa in osle?
- 6) Kdo prede brez kolovrata?
- 7) Če pride, ne pride; če ne pride, pa pride?
- 8) Se vrti pa ne živi, veter vsaki nam naznani, vidimo ga letos — lani. Kdo je to?

(Odgonetke ugank v prih. listu.)